

संस्कृतसाहित्यस्य विकासे पूर्वोत्तरराज्यानां योगदानम्

Contribution of North-East States

To

Sanskrit Literature

राधावल्लभत्रिपाठी

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्

(मानितविश्वविद्यालय)

नवदेहली

विषयसूची

विषयः	पृ.सं.
Introduction	v
पुरोवाक्	xi

SECTION - I

TOPOGRAPHY

1. वाल्मीकिरामायण में पूर्वोत्तरभारत का चित्रण प्रो. अभिराजराजेन्द्रमिश्र	1-9
2. सिक्किम में संस्कृत अध्ययन : एक अनुशीलन प्रो. पी. जी. योगी	10-15
3. Sanskrit Studies in Tripura (A North-East State of India) Dr. Chandan Kumar Chakraborty	16-25
4. Sikkim : Journey of Sanskrit Dr. Pankaj K. Mishra	26-31
5. संस्कृतकाव्येषु उत्तरपूर्वराज्यानां वर्णनम् डॉ. चन्द्रभूषणझाः	32-37
6. Contribution of Nepali Community to Assam Dr. Kamal Lochun Atreya	38-44
7. बराकोपत्यकायां संस्कृतप्रचारप्रसारसमीक्षा श्रीरामगोपाल उपाध्यायः	45-49
8. पूर्वोत्तरभारते संस्कृतं सत्रीया संस्कृतिश्च श्रीछबिलाल उपाध्यायः	50-53

डॉ. रामकुमारशर्ममहाभागेनापि “कामाख्यास्तवः” “कामाख्यास्तवनं” च इति लघुकाव्यद्वयं लिखितम्। डॉ. मुकुन्दमाधवशर्ममहोदयेन “स्तुतिप्रशस्तिमञ्जरी” नाम काव्यं प्रणीतम्। अत्र कामाख्यादेवी नैकधा समभिष्टुता। श्रीमता हरेन्द्रनारायण-देवगोस्वामिहोदयेन “कामाख्या-”देव्याः स्तुतिः “भाववाटिका” लिखिता या हि “संस्कृतमञ्जरी”नाम्नि त्रैमासिके पत्रे अक्षिगोचरीभूता। तस्य पुत्रेण श्रीमता गोकुलेन्द्रदेवगोस्वामिना अहं सूचितो यत्तेनापि कामरूप-कामाख्यास्तुतिः लिखिताऽस्ति। वस्तुतः कामाख्यादेवी असमप्रदेशस्य कुलदैवतमिव अस्ति। अतश्च नैकैः कविभिः मातुः समर्चनं वाक्कुसुमैः कृतम्।

एवं खलु संस्कृतकाव्येषु उत सकलेऽस्मिन् संस्कृतवाङ्मये उत्तरपूर्वप्रदेशानां यन्निरूपणं प्राप्यते तन्नास्ति तोषप्रदम् सुरगिरायाः वैभवम् इयत् पृथुलं वर्तते येन वयं सर्वेऽपि अभिभूताः स्मः। परन्तु उत्तरपूर्वीयक्षेत्राणां न्याय्यं प्रातिनिध्यं तत्र नास्ति। अस्य हेतुषु अन्यतमो वर्तते देशस्य ईशान-कोणीयक्षेत्रे अवस्थितैः प्रदेशैः साकं राष्ट्रस्य मुख्यभागस्य अपेक्षितसम्पर्काभावः। भवन्तो जानन्त्येव विविधैः भूभागैः संस्कृतविदुषां सांस्कृतिकसम्पर्केण संस्कृतसाहित्यसरिता कियती स्फीतरा संवृत्ता। “थाईदेशविलासः”- “थाईदेशस्य इतिहासः संस्कृतिश्च”- “श्रीरामकीर्ति-महाकाव्यम्” - “शर्मण्यदेशः सुतरां विभाति”- “जर्मनीदेशस्य मम प्रवासः मद्द्वृत्तान्तश्च”- “लेनिनशतकम्” - “रुषिया-शतकम्” - “बालीप्रत्यभिज्ञान-शतकम्” - “मेलबोर्नशतकम्” - “यवद्वीपसाहित्य- शतकम्” - “वालीविलास-काव्यम्”- “जोन ऑव् आर्क”- महाकाव्यम्-सदृशि ग्रन्थरत्नानि चकासते। अत एव ईशानीयप्रदेशैः साकं लब्धेन नूतनसांस्कृतिकसम्पर्केण निश्चप्रचमेव किमपि सुबहु महत्त्वपूर्णं सुरगिरावाङ्मयक्षेत्रे लप्स्यते इति आशासे।

***

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्

मानितविश्वविद्यालयः

(भारतशासनमानवसंसाधनविकासमन्त्रालयाधीनः)

56-57, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी

नवदेहली-110058